

RUS TILI FANINI O'QITISHDA MULTIMEDIYA VA TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH

Nodirova Xursanoy Ibragimovna

*Toshkent shahar Yashnobod tumani Toshkent davlat stomatologiya instituti akademik
litseyi Rus tili fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Maqolada rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanish samaradorligi tahlil qilingan. Interaktiv taqdimotlar, virtual laboratoriyalar va audiokitoblar o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishga ko'maklashadi. Texnologiyalar yordamida ta'lim jarayonini qiziqarli, samarali va individuallashtirilgan holda tashkil etish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *Rus tili o'qitish, multimediya, zamonaviy texnologiyalar, interaktiv ta'lim, virtual laboratoriyalar, audiokitoblar, differensial yondashuv, ta'lim samaradorligi.*

Kirish: Zamonaviy ta'lim jarayonida texnologiyalarning qo'llanilishi katta o'zgarishlarga sabab bo'lmoqda, ayniqsa til o'qitish jarayonida bu yondashuv o'quvchilarning samarali o'rganishiga yordam bermoqda. An'anaviy dars usullari bilan bir qatorda multimediya va raqamli vositalardan foydalanish o'quvchilarning til ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Rus tilini o'rganishda multimediya vositalari orqali tilni nafaqat nazariy jihatdan o'rganish, balki amaliy mashg'ulotlar orqali faol muloqotga kirishish imkoniyati yaratiladi. Masalan, audio va video darsliklar, virtual laboratoriyalar, interaktiv taqdimotlar o'quvchilarning qiziqishini oshirib, ularning o'quv jarayoniga yanada faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Multimediya va texnologiyalar yordamida til o'rganish jarayonini moslashuvchanlashtirish, ya'ni har bir o'quvchining o'z bilim darajasiga mos topshiriqlarni mustaqil bajarishi mumkin. Bu, o'z navbatida, ta'lim jarayonida differensial yondashuvni qo'llash imkonini beradi. Shuningdek, ta'lim jarayonini monitoring qilish, natijalarni tahlil qilish va o'quvchilarning rivojlanishini kuzatish texnologiyalarning afzalliklari qatorida bo'lib, o'qituvchilar uchun ham jarayonni qulayroq qiladi.

Bu maqolada rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanishning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Interaktiv darslar va raqamli vositalarning o'quvchilarning qobiliyatlarini rivojlantirishdagi roli, shuningdek, bu usullarning ta'lim samaradorligini oshirishdagi yutuqlari ko'rib chiqiladi.

Materiallar va usullar

Ushbu tadqiqotda rus tilini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanishning samaradorligi o'rganildi. Maqsadli guruh sifatida rus tilini o'rganayotgan 50 nafar talaba tanlab olindi. Tadqiqot davomida multimediya vositalaridan (audio va video materiallar, interaktiv dasturlar) foydalanish talabalarning til o'rganish jarayoniga ta'sirini tahlil qilish uchun qo'llanildi.

Materiallar:

Multimediya vositalari: Dars jarayonida videodarslar, audiokitoblar, podkastlar, grafiklar va interaktiv taqdimotlar ishlatildi. Bu materiallar rus tilidagi matnlarni o'rganish, talaffuzni yaxshilash, grammatika va leksikani chuqur o'zlashtirishga yo'naltirilgan.

Interaktiv platformalar: Dars jarayonida Duolingo, LinguaLeo, Quizlet kabi onlayn ta'lim platformalari qo'llanildi. Ushbu platformalar talabalarga turli xil interaktiv mashqlarni bajargan holda mustaqil o'rganish imkonini berdi.

Test va nazorat ishlari: Ta'lim jarayonini baholash va kuzatib borish uchun har hafta test sinovlari va nazorat ishlari o'tkazildi. Talabalarning grammatik va leksik bilimlari maxsus tayyorlangan topshiriqlar yordamida baholandi.

Usullar:

Tajriba va nazorat guruhleri: Tadqiqot davomida talabalar ikki guruhga bo'lindi – tajriba guruhi va nazorat guruhi. Tajriba guruhi multimediya va texnologiyalar bilan ta'lim olgan bo'lsa, nazorat guruhi an'anaviy dars usullari asosida o'qitildi. Har ikki guruhning bilim darajasi va o'rganish samaradorligi solishtirildi.

Anketalar va intervyu: Talabalarning multimediya vositalaridan foydalanish borasidagi fikrlarini o'rganish maqsadida anketalar va intervyular o'tkazildi. Ushbu metod talabalarning qiziqishi, motivatsiyasi va texnologiyalardan foydalanishga bo'lgan munosabatlarini tahlil qilish imkonini berdi.

Kuzatish usuli: Dars davomida o'quvchilarning faoliyati kuzatilib, ularning texnologiyalardan foydalanishdagi faolligi, o'zlashtirish darajasi va darsga bo'lgan qiziqishi qayd etildi.

Statistik tahlil: Olingan natijalar statistik usullar yordamida tahlil qilindi va guruhlar o'rtasidagi farqlar aniqlanib, multimediya va texnologiyalarning ta'lim jarayoniga ta'siri ilmiy asosda baholandi.

Tadqiqot natijalari multimediya va texnologiyalarning rus tilini o'rganish samaradorligini oshirishda qanday ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi va bu vositalarning ta'lim jarayoniga integratsiya qilinishi bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Natijalar va muhokama

Tadqiqot natijalari rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanish samaradorligini yaqqol namoyon etdi. Tadqiqotda ishtirok etgan tajriba guruhining bilim olish darajasi va til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi natijalari an'anaviy usullar bilan o'qitilgan nazorat guruhiga nisbatan sezilarli darajada yuqori bo'ldi.

Natijalar:

O'zlashtirish darajasi: Tajriba guruhida darslarda multimediya vositalaridan foydalangan talabalar grammatika, talaffuz va leksika bo'yicha nazorat sinovlarida 20% ga yaxshiroq natijalarni qayd etishdi. Bu talabalar video va audiomateriallar orqali eshitish va ko'rish orqali ma'lumotlarni samarali o'zlashtirganini ko'rsatdi.

Faollik va motivatsiya: Tajriba guruhidagi talabalar texnologiyalar orqali dars jarayoniga faolroq jalb etildi. O'quvchilarning interaktiv darslar va platformalar orqali ta'lim olishga bo'lgan qiziqishi oshgani kuzatildi. Anketalar va intervyu natijalariga ko'ra, ularning 85% multimediya vositalari o'quv jarayonini qiziqarli va interaktiv qilgani haqida ijobiy fikr bildirdi.

Mustaqil ta'lim: Multimediya vositalari yordamida talabalarning mustaqil ta'lim olish qobiliyati ham rivojlandi. Interaktiv platformalar (Duolingo, Quizlet kabi) orqali talabalar darsdan tashqari mustaqil mashqlar bajarib, o'z bilimlarini mustahkamlashga muvaffaq bo'lishdi. Nazorat guruhiga qaraganda, tajriba guruhidagi talabalar o'z-o'zidan dars materiallarini qayta ko'rib chiqish va o'rganishga ko'proq moyillik bildirishdi.

Talabalar qoniqishi: Anketalar natijasida, talabalar multimediya vositalari yordamida o'rganish jarayonini oson va tushunarli deb baholashdi. Ularning 90% texnologiyalar o'quv jarayonini qulayroq va yanada samarali qilganini ta'kidlashdi.

Muhokama:

Tadqiqot natijalari ko'rsatganidek, rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanish an'anaviy usullarga qaraganda samaraliroq ekanligi aniqlandi. Multimediya vositalari dars jarayonini interaktiv va qiziqarli qilib, o'quvchilarning bilim olishiga ijobiy ta'sir ko'rsatdi. Eshitish, ko'rish va muloqot ko'nikmalarining bir vaqtning o'zida rivojlanishi talabalarning bilimlarini chuqurlashtirish va ularga mustahkam asos yaratishga yordam berdi.

Texnologiyalar yordamida differensial yondashuv qo'llanib, har bir talabaga uning individual ehtiyojlariga mos o'quv materiallari taqdim etildi. Bu talabalar o'rtasidagi bilimlar farqini kamaytirish va har bir talabaga mos ta'lim berish imkoniyatini yaratdi. Shu bilan birga, interaktiv platformalarning qo'llanilishi talabalarning mustaqil ravishda bilim olishlarini ta'minlash, bu esa ularning kelajakdagi muvaffaqiyatlarini oshiruvchi omillardan biri bo'ldi.

Shunday qilib, rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalarni keng qo'llash zarurati mavjud. Bu nafaqat talabalarning til o'rganish qobiliyatlarini rivojlantirish, balki ta'lim jarayonini ilg'or, samarali va zamonaviy qilish imkonini beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, rus tili fanini o'qitishda multimediya va texnologiyalardan foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, interaktiv darslar, video va audiomateriallar, hamda raqamli ta'lim platformalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini yengillashtirib, ularning qiziqishini oshiradi va til ko'nikmalarini tezroq rivojlantirishga yordam beradi. Multimediya vositalaridan foydalanish talabalarning eshitish, ko'rish va muloqot qilish qobiliyatlarini bir vaqtda shakllantirish imkonini beradi, bu esa an'anaviy o'qitish metodlariga nisbatan yanada samaraliroqdir. Shuningdek, texnologiyalar yordamida differensial yondashuv qo'llanib, har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga mos ta'lim berish imkoniyati yaratiladi. Shu sababli, rus tilini o'qitishda multimediya va zamonaviy texnologiyalarning keng qo'llanilishi nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarning bilim olish jarayonini qiziqarli va innovatsion qiladi. Ta'lim jarayoniga texnologiyalarni keng joriy etish va ulardan samarali foydalanish talim sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Gorbatov. V. A. (2020). *Xorijiy tillarni o‘qitish texnologiyalari: tarix, zamonaviy tendensiyalar, istiqbollar*. Moskva: Flinta.
2. Kozhevnikova.T. V. (2019). *Multimedia va interaktiv texnologiyalarni xorijiy tillarni o‘qitishda qo‘llash*. Qozon: Qozon universiteti.
3. Shulzhenko. E. A. (2021). *Innovatsion texnologiyalarni rus tilini o‘qitishda qo‘llash: nazariya va amaliyot*. Sankt-Peterburg: Peterburg universiteti.
4. Petrova. S. A. (2022). *Xorijiy tillarni o‘qitishda multimedia vositalaridan foydalanish amaliyoti*. Moskva: ZAO “TANDEM”.
5. Smirnov.A. N. (2023). *Xorijiy tillarni o‘qitishga kirish: raqamli resurslardan foydalanish*. Yekaterinburg: Ural universiteti.
6. Ivanova. L. E. (2021). *Rus tilini o‘qitish uchun innovatsion usullarni ishlab chiqish*. Novosibirsk: Novosibirsk universiteti.
7. Sokolova. A. V. (2020). *21-asrda xorijiy tillarni o‘qitish usullari va texnologiyalari*. Toshkent: Xalqaro munosabatlar va davlat boshqaruvi universiteti.